

บทที่ 1

ประวัติและขอบเขตของวิชาจิตวิทยา

โครงร่างเนื้อหา

1. ความหมายและความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยา
 - 1.1 จิตวิทยาคืออะไร
 - 1.2 พฤติกรรมหมายถึงอะไร
 - 1.3 ความรู้ทางจิตวิทยาเป็นวิทยาศาสตร์ทุกเรื่องหรือไม่
 - 1.4 จุดมุ่งหมายของการศึกษาจิตวิทยา
2. ประวัติจิตวิทยาโดยสังเขป
 - 2.1 การเริ่มต้นของวิชาจิตวิทยา
 - 2.2 กลุ่มแนวความคิดทางจิตวิทยาในอดีตและปัจจุบัน
3. วิธีการศึกษาทางจิตวิทยา
 - 3.1 การสังเกต
 - 3.2 การสำรวจ
 - 3.3 การทดลอง
 - 3.4 การทดสอบทางจิตวิทยา
 - 3.5 การศึกษาประวัติรายบุคคล
4. บทบาทหน้าที่ของนักจิตวิทยาสาขาต่าง ๆ

สาระสำคัญ

1. จิตวิทยาเป็นวิชาที่ศึกษาพฤติกรรมและกระบวนการของจิต ซึ่งต้องอาศัยวิธีการศึกษาเชิงวิทยาศาสตร์ในการค้นหาความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ โดยการสังเกต การทดลอง การศึกษาสหสัมพันธ์ การสำรวจ การใช้วิธีการทางคลินิก และสรุปสิ่งที่ค้นพบอย่างเป็นระบบ เพื่อนำความรู้ที่ได้นั้นมาอธิบาย พยากรณ์ ควบคุม และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
2. จิตวิทยามีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานควบคู่กับวิชาปรัชญา และเริ่มแยกตัวออกมาเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งเมื่อ วิลเฮล์ม วุนท์ ได้ตั้งห้องทดลองทางจิตวิทยาเป็นแห่งแรก ณ เมืองไลป์ซิก ประเทศเยอรมัน ในปี ค.ศ. 1879

3. แนวความคิดทางจิตวิทยามีหลายกลุ่ม แต่แนวคิดที่ยังคงเป็นที่นิยมในปัจจุบัน ได้แก่ แนวคิดด้านพฤติกรรม แนวคิดด้านประสบการณ์ทางจิต แนวคิดด้านมนุษยนิยม และแนวคิดทางคอกนิตีฟ

4. จิตวิทยามีหลายสาขา นักจิตวิทยาในแต่ละสาขามีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกันไป สาขาที่รู้จักกันแพร่หลายในประเทศไทย ได้แก่ จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาคลินิก จิตวิทยาการให้คำปรึกษา จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาบทนี้จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายของพฤติกรรมและจุดมุ่งหมายของการศึกษาจิตวิทยาได้
2. เล่าประวัติการเริ่มต้นของวิชาจิตวิทยาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ได้
3. ระบุชื่อนักคิดสำคัญและอธิบายสาระสำคัญของแต่ละแนวความคิดทางจิตวิทยาได้
4. เลือกใช้วิธีการศึกษาทางจิตวิทยาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาและสถานการณ์ได้
5. ชี้แจงบทบาทและหน้าที่ของนักจิตวิทยาสาขาต่างๆ ได้

ถ้าเปรียบตัวเราเป็นดั่งหนึ่งจักรวาล จะพบว่าจักรวาลแห่งนี้เป็นที่รวมของโลกภายในตัวเรามากมาย อันมีสมองเป็นส่วนมหัศจรรย์และซับซ้อนที่สุด ผลจากการทำงานของสมองทำให้เรามีความสามารถทางศิลปะ ดนตรี วิทยาศาสตร์ ปรัชญา หรือแม้แต่การทำสงคราม เรามีจิตใจที่จะรักใคร่ จงรักภักดีพอๆ กับที่มีความก้าวร้าว เกือบชังจนอาจเป็นฆาตกรได้ในที่สุด เรื่องของโลกภายในตัวเรา ล้วนเป็นเรื่องที่น่าจดจอนสนเท่ห์ เป็นขุมปัญญาที่มีทั้งความขัดแย้ง ลึกลับชวนให้หาคำตอบเกี่ยวกับ ความคิด อารมณ์ พฤติกรรม และการสำนึกของเรา การศึกษาทางจิตวิทยาจะช่วยให้เราเข้าใจตัวเรา และเข้าใจคนอื่น แต่ในบทที่ 1 นี้ จะเป็นการแนะนำให้เราได้ทราบว่าจิตวิทยาคืออะไร มีจุดมุ่งหมายอะไร มีประวัติความเป็นมา และวิธีการศึกษาอย่างไร บทบาทหน้าที่ของนักจิตวิทยา ตลอดจนแนวความคิดที่สำคัญทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อเป็นพื้นฐานให้ศึกษาบทต่อไป หรือค้นคว้าศึกษาคำราเล่มอื่นๆ ได้ง่ายขึ้น

1. ความหมายและความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาจิตวิทยา

1.1 จิตวิทยาคืออะไร จิตวิทยามาจากศัพท์ภาษาอังกฤษ คือ Psychology ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก 2 คำคือ psyche (mind = จิต) และ logos (knowledge = ความรู้ หรือ Study = การศึกษา)

ความหมายของจิตวิทยาโดยทั่วๆ ไปนั้นกว้าง มีหลายแง่หลายมุมที่เกี่ยวกับตนเอง เช่น ความจำ ความรัก การงู้อืด การรับรู้ การคล้อยตาม ความคิดสร้างสรรค์ การวางเงื่อนไข บุคลิกภาพ สติปัญญา ความต้องการทางเพศ อารมณ์ และอื่นๆ จึงเป็นการยากที่เราจะให้คำจำกัดความเพียงสั้นๆ แต่ไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงเหมือนดาบอดคาล้าง คนที่คลำพบขาข้างก็ว่าข้างมีรูปร่างเหมือนต้นไม้ คนที่คลำเจอหางข้างก็ว่าข้างเหมือนเส้นเชือก ส่วนคนที่คลำพบวงข้างก็ว่าข้างเหมือนงู ดังนั้นการเรียนรู้จิตวิทยาทั่วไปเล่มนี้จะช่วยให้เกิดมโนทัศน์ได้ว่าจิตวิทยาคืออะไร นักจิตวิทยาเขาทำอะไร ด้วยเหตุนี้ ความหมายของจิตวิทยาที่เป็นพื้นฐานที่สุดก็คือ จิตวิทยาคือการศึกษาวงวิทยาศาสตร์ ว่าด้วยเรื่องพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตโดยเฉพาะมนุษย์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ อธิบาย ทำความเข้าใจ ทำนาย และควบคุม พฤติกรรมนั้นๆ

1.2 พฤติกรรมหมายถึงอะไร โดยความหมายทางจิตวิทยาแล้วพฤติกรรมคืออะไรก็ตามที่เรากระทำ เช่น กิน นอน พุด คิด รวมไปถึง การฝัน การพนัน การติดยา การนั่งชมโทรทัศน์ การเรียนภาษาอื่น การเตะลูกบอล หรืออ่านหนังสือเป็นต้น จะสังเกตได้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวมีทั้งที่เป็นพฤติกรรมภายนอกที่สังเกตได้ และพฤติกรรมภายในซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สังเกตไม่ได้ ได้แก่ การคิด การฝัน การจำ ฯลฯ พฤติกรรมภายในนี้ เราสังเกตโดยตรงไม่ได้ต้องอาศัยวิธีการทางอ้อม โดยวิธีการสอบถามหรือการสร้างเครื่องมือวัด และการพิสูจน์ทดลองจากหลักฐานข้อเท็จจริงที่สังเกตได้

นักจิตวิทยาจะเชื่อในสิ่งที่ได้รับการพิสูจน์ หรือทดลองปฏิบัติแล้ว ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มากกว่าที่จะยอมรับในสิ่งที่ยังเป็นเพียงข้อถกเถียงหรือสอบถามจากท่านผู้รู้ หรือผู้มีประสบการณ์เท่านั้น คำกล่าวที่ว่า สุนัขแก่สอนยากจะจริงหรือไม่ นักจิตวิทยาจะไม่มานั่งโต้เถียงว่าจริงหรือไม่จริงแต่นำสุนัขแก่ๆ ที่ไม่เคยถูกฝึกมาก่อน 10 ตัวกับลูกสุนัข 10 ตัว และสุนัขที่เคยได้รับการฝึกมาแล้วอีก 10 ตัว นำสุนัขทั้ง 3 กลุ่ม มาฝึกสอนวิธีใหม่ให้เพื่อหาคำตอบ ดังนั้นความรู้ที่นักจิตวิทยายอมรับจะเป็นความรู้ที่ผ่านการพิสูจน์ทดลองมาแล้วทั้งนั้น สิ่งใดที่ยังมิได้พิสูจน์มีความคลุมเครือ แบบสามัญสำนึก นักจิตวิทยาจะยอมรับแต่เพียงว่าความรู้ นั้นหรือสิ่งนั้น “น่าจะ” หรือ “อาจจะ” เป็นไปได้เท่านั้น

ลองตอบคำถาม 10 ข้อ ในกรอบข้างล่างนี้ดูซิว่า การใช้เหตุผล และประสบการณ์ส่วนตัว หรือสามัญสำนึกของท่านเมื่อเปรียบเทียบกับข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจสอบอย่างเป็นวิทยาศาสตร์มาแล้ว จะแตกต่างกันหรือไม่

1. นกฮูก สามารถมองเห็นได้ในความมืดมิด	ถูก หรือ ผิด
2. คนยังมีสติปัญญาสูงยังมีโอกาสเป็นโรคจิต	ถูก หรือ ผิด
3. เนื่องจากบรรยากาศของโลก ภาพของดวงจันทร์จะดูมีขนาดใหญ่เมื่อปรากฏที่ขอบฟ้า	ถูก หรือ ผิด
4. คนที่ขู่ว่าจะฆ่าตัวตายมักไม่ลงมือทำจริง ๆ	ถูก หรือ ผิด
5. เมื่อถูกสะกดจิตคนนั้นจะถูกสั่งให้ใช้กำลังได้มหาศาลทั้ง ๆ ที่เวลาปกติทำไม่ได้	ถูก หรือ ผิด
6. สติปัญญาเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรมจากบิดามารดา	ถูก หรือ ผิด
7. ถ้ารถของคุณเสียบถนนในเมืองที่จอแจคุณขอความช่วยเหลือจากผู้คนที่ผ่านไปมาได้มากกว่าบนถนนนอกเมืองที่การจราจรไม่แออัด	ถูก หรือ ผิด
8. การลงโทษ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการเสริมแรงให้คนเรียนรู้นิสัยใหม่	ถูก หรือ ผิด
9. การคิดยาเป็นหนึ่งในสาเหตุใหญ่ๆ ของอาชญากรรม และคดีเหยียบโหดทารุณ	ถูก หรือ ผิด
10. คนที่มีตาข้างเดียวไม่สามารถนำเครื่องบินลงจอดได้	ถูก หรือ ผิด

จากการศึกษา สังเกตและทดลองอย่างเป็นวิทยาศาสตร์แล้ว ปรากฏว่าข้อความทั้ง 10 ประการนี้ ผิดหมดทุกข้อ ความรู้ทางจิตวิทยาจึงเป็นความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ วิธีการศึกษาที่นักจิตวิทยานำมาใช้ในการวัดและสังเกตโดยตรงเรียกว่าหลักฐานเชิงประจักษ์ (empirical evidence) ดังนั้น ถ้าเราพยายามใช้วิธีการเดียวกันกับที่นักจิตวิทยาใช้เราก็จะสังเกตพฤติกรรมมนุษย์ได้ดีขึ้น

1.3 ความรู้ทางจิตวิทยาทุกเรื่องเป็นวิทยาศาสตร์ใช่หรือไม่? การที่เราจะบอกได้ว่า จิตวิทยาเป็นวิทยาศาสตร์ทุกเรื่องหรือไม่เราควรจะต้องพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ข้อจำกัดทางศีลธรรมและมนุษยธรรม ถึงแม้ว่าจะมีผู้กล่าวว่าเนื้อหาเรื่องราวทางจิตวิทยาส่วนใหญ่จะเป็นวิทยาศาสตร์ แต่ก็มีปัญหาทางจิตวิทยาบางเรื่องที่ไม่สามารถนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ได้ เนื่องจากขัดต่อหลักศีลธรรมและมนุษยธรรม ทำให้มีข้อจำกัดในการปฏิบัติเชิงทดลอง เช่น ปัญหาว่า จะเกิดอะไรขึ้นถ้าเลี้ยงเด็กไว้ในห้องมืดที่ปราศจากสำเนียงใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี บางครั้งการค้นคว้าหาความรู้ต้องรอจนกว่าบรรยากาศทางสังคมจะอำนวย เช่น การบันทึกภาพการตอบสนองของร่างกายมนุษย์ขณะร่วมเพศของ มาสเตอร์สและจอห์นสัน ซึ่งไม่สามารถกระทำได้ในสมัยก่อน และยังมีปัญหาที่น่าสนใจทางจิตวิทยาอีกมากมายที่ต้องการหาคำตอบแต่ขาดเครื่องมือที่เหมาะสมขณะที่เครื่องมือตรวจคลื่นสมอง (Electroencephalogram หรือ EEG) นั้น สามารถช่วยให้นักจิตวิทยาศึกษาเรื่องความฝันอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ได้ ทำให้ทราบว่าคนเรามีการฝันทุกคืน คนที่รายงานว่าตัวเองไม่เคยฝันเลย พอใช้เครื่อง EEG ตรวจการทำงานของคลื่นสมองขณะกำลังหลับแล้วปลุกให้ตื่นเมื่อเครื่องมือรายงานว่ากำลังฝัน จะทำให้คนๆ นั้นกลายเป็นคนที่ฝันบ่อยๆ ได้

(2) ความเชื่อผิดๆ เกี่ยวกับสัตว์ทดลอง จากคำจำกัดความของจิตวิทยาจะสังเกตได้ว่า จิตวิทยาคือการศึกษาพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิต นักจิตวิทยาจึงให้ความสนใจกฎธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตทุกชนิด ตั้งแต่ไส้เดือนไปจนถึงมนุษย์ นักจิตวิทยาที่ศึกษาในด้านนี้ เราเรียกว่านักจิตวิทยาเปรียบเทียบ (comparative psychologist) โดยมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมของสัตว์ต่างชนิดกัน จึงอาจใช้เวลาทั้งหมดไปกับการศึกษา หนู แมว สุนัข เต่า หรือลิงชิมแปนซี ซึ่งก็ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษเพื่อหลีกเลี่ยงความเชื่อที่ผิดๆ ว่าสัตว์มีความคิด ความรู้สึก และแรงจูงใจเฉกเช่นเดียวกับมนุษย์ เพราะการยอมรับและเชื่อว่า พระเจ้าสร้างให้สัตว์รู้สึกโกรธ อิจฉา เบื่อหน่าย และสำนึกบาปได้เหมือนมนุษย์จะนำไปสู่ข้อสรุปในความเชื่อที่ผิดพลาดได้บ่อยๆ ถึงแม้ว่าจะมีนักจิตวิทยาจำนวนไม่น้อยได้ใช้หนูเพื่อการค้นคว้า ทดลอง และนำผลการศึกษามาใช้อธิบายพฤติกรรมมนุษย์ด้วยสาเหตุที่ว่า การศึกษาบางอย่างที่เป็นอันตรายต่อสมองและชีวิต ไม่สามารถศึกษาได้จากมนุษย์โดยตรง

1.4 จุดมุ่งหมายของการศึกษาจิตวิทยาคืออะไร ถ้าเราพิจารณาจุดมุ่งหมายของการศึกษาทางจิตวิทยา จะเห็นได้ว่า การศึกษาจิตวิทยามีจุดมุ่งหมายเพื่อ (1) หาคำอธิบาย

(2) ทำความเข้าใจ (3) ทำนาย และ (4) ควบคุมพฤติกรรม ซึ่งจุดมุ่งหมายเหล่านี้มีความหมายอย่างไรในเชิงปฏิบัติการ เมื่อต้องตอบคำถามประเภทนี้

- จะเกิดอะไรขึ้นเมื่อบุคคลได้รับบาดเจ็บที่สมองซีกขวา?
- การจำมีมากกว่า 1 แบบหรือไม่?
- การแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ต่างกับการแก้ปัญหาทั่วไปอย่างไร?
- เด็กที่มีอาการทางจิตผิดปกติแสดงปฏิกิริยาต่อพ่อแม่ต่างจากแสดงกับผู้ใหญ่คนอื่น หรือไม่?

คำถามประเภทดังกล่าว เป็นคำถามต้องการคำอธิบาย ในเชิงบรรยาย ให้รายละเอียดตามจุดมุ่งหมายข้อแรก แต่การอธิบายอย่างถูกต้อง ไม่สามารถตอบคำถามประเภท “ทำไม?” ได้ เช่น ทำไมผู้หญิงกระทำอัตวินิบาตกรรมมากกว่าผู้ชาย แต่ผู้ชายจะประสบความสำเร็จในการกระทำนี้มากกว่า? หรือทำไมความคับข้องใจ จึงกระตุ้นให้เกิดความก้าวร้าว? ทำไมทั้งๆ ที่มีคนรู้เห็นในเหตุการณ์ฉุกเฉินหลายคน จึงไม่มีใครสักคนให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์ร้าย?

การอธิบายให้เหตุผลต่อปรากฏการณ์ต่างๆ ว่าทำไมหรือเพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้น ก็คือการทำความเข้าใจพฤติกรรมนั่นเอง ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายประการที่ 2 ของการศึกษาทางจิตวิทยา การศึกษาเหตุการณ์เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ฉุกเฉินของนักจิตวิทยา ทำให้ได้คำตอบว่าทำไม คนที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์จะมีการเพิกเฉย ไม่สนใจให้ความช่วยเหลือคนอื่น ยังมีคนอยู่ร่วมกันมากๆ การให้ความช่วยเหลือยิ่งน้อยลง ทั้งนี้เกิดจากการเก็งกันรับผิดชอบ ต่อเมื่อมีใครคนใดคนหนึ่งยื่นมือให้ความช่วยเหลือก่อนเป็นคนแรกจึงจะมีคนอื่น ๆ ให้ความช่วยเหลือตาม

จะเห็นได้ว่าคำอธิบายพฤติกรรมเกี่ยวกับการเก็งกันให้ความช่วยเหลือในเหตุการณ์ฉุกเฉินดังกล่าว ช่วยให้เราทำนาย โอกาสของการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกอยู่ในภาวะคับขันและต้องการความช่วยเหลือได้ เช่น เมื่อรถเสียบนทางด่วนหรือถูกล้วงกระเป๋าที่ป้ายรถเมล์จะพบว่าคำทำนายนี้ถูกต้อง คำทำนายที่แม่นยำจะสัมพันธ์กับความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการทำนาย ลองนึกถึงคำๆ แรกที่ผุดขึ้นมาในใจของเราเมื่ออ่านคำ 4 คำต่อไปนี้

มืด..... ผู้หญิง.....
เร็ว..... ยาว.....

จากคำ 4 คำนี้ เรามักจะนึกถึงคำดังกล่าวคือ...สว่าง...ผู้ชาย...ช้า...และสั้น ด้วยลักษณะของการใช้ภาษาทำให้เราสามารถทำนายได้ค่อนข้างจะถูกต้อง อย่างน้อยเราก็จะเลือกตอบตรงกัน ถึง 2 ใน 4 คำ ถึงแม้การทำนายทางจิตวิทยาจะไม่แม่นยำเหมือนทางฟิสิกส์หรือเคมี แต่การทำนายทาง

จิตวิทยา ก็ยังมีประโยชน์อยู่มากโดยเฉพาะการใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยาในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การงาน และอาชีพ หรือการใช้ทฤษฎีจิตวิทยาทำนายว่านักศึกษาที่มีความกังวลมากในการทำข้อสอบ จะทำข้อสอบได้ดีขึ้นถ้าได้รับการชี้แนะและทำให้เกิดความมั่นใจในขณะที่ทำการสอบ ซึ่งการคาดหมายของทฤษฎีนี้ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าทำนายได้จริง

ส่วนการควบคุมพฤติกรรมซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายประการที่ 4 ของจิตวิทยามักจะมีปัญหาเพราะมีความเข้าใจผิดๆ ได้บ่อยๆ อาจเป็นเพราะการควบคุมมีความหมายในการคุกคาม จำกัดเสรีภาพส่วนบุคคล อย่างเช่นเมื่อ บี.เอฟ. สกินเนอร์ (B.F. Skinner) นักจิตวิทยาผู้มีชื่อเสียงท่านหนึ่งได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่ง ชื่อว่า “Beyond Freedom and Dignity” ได้ยืนยันว่าการควบคุมด้วยวิธีการให้รางวัลจะได้ผลดีกว่าการลงโทษอย่างรุนแรงจากสังคม เป็นเหตุให้เกิดความสับสนไม่แน่ใจ เกิดการเข้าใจผิดแก่บุคคลในหลายวงการ แม้แต่ในหมู่นักจิตวิทยาเองก็ยังตกเถียงกันและไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของสกินเนอร์ โดยทั่วไปการควบคุมมีความหมายง่าย ๆ ถึงการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข ที่มีผลต่อพฤติกรรมตามที่คาดหมายไว้ เช่น การที่นักจิตวิทยาแนะนำให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการเรียนในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น ก็เท่ากับว่า นักจิตวิทยาได้พยายามให้เกิดการควบคุมพฤติกรรม หรือการที่นักจิตวิทยาใช้หลักการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไขมาช่วยให้บุคคลเอาชนะความกลัวเมื่ออยู่บนตึกสูงๆ ก็ใช้หลักการควบคุมเช่นกัน ตลอดจนการวิจัยทางจิตวิทยาเพื่อออกแบบหน้าปัดของเครื่องควบคุมการบิน เพื่อให้ให้นักบินผิดพลาดน้อยลง นักจิตวิทยาได้ทำตามจุดมุ่งหมายในการควบคุมอีกเช่นกัน

จากการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของจิตวิทยาในแต่ละกรณีดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การศึกษาค้นคว้าทางจิตวิทยาสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แต่ไม่ได้บอกว่าการควบคุมอะไรบางอย่างที่ต้องเปลี่ยนแปลง ความรู้ทางจิตวิทยาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ควรจะนำไปใช้อย่างฉลาดและอย่างมีคุณธรรม แม้แต่สกินเนอร์เองที่เชื่อในเรื่องการควบคุมพฤติกรรมก็ยังกล่าวว่า “เราไม่ควรพยายามเปลี่ยนคน แต่เราควรเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมที่คนอาศัยอยู่”

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

ให้ตอบคำถามต่อไปนี้ ถ้าตอบข้อใดไม่ได้ ให้กลับไปอ่านเนื้อหาในหัวข้อที่ 1 อีกครั้ง ก่อนที่จะอ่านหัวข้อต่อไป เพื่อความแน่ใจว่าท่านเข้าใจในสิ่งที่อ่านมาแล้ว

1. จิตวิทยา คือ.....เกี่ยวกับ.....ของอินทรีย์
2. พฤติกรรม คือ.....พฤติกรรมภายนอกได้แก่.....
พฤติกรรมภายในได้แก่.....
3. ความรู้ที่ได้จากการวัดและสังเกตโดยตรงเรียกว่า.....

4. เมื่อนักจิตวิทยาศึกษาพฤติกรรมของสัตว์ ความเชื่อผิด ๆ ที่นักจิตวิทยาต้องระมัดระวังเป็นพิเศษคือ.....
5. จุดมุ่งหมายของการศึกษา ข้อมูลทางจิตวิทยา คือ
- ก.
- ข.
- ค.
- ง.
6. คำถามใดต่อไปนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย เพื่อการเข้าใจพฤติกรรม
- ก. สถิติปัญญาของผู้ชายกับผู้หญิงแตกต่างกันหรือไม่
- ข. ทำไมเวลาที่ศีรษะได้รับการกระทบกระเทือน จึงเป็นเหตุให้สูญเสียความทรงจำได้
- ค. ผลผลิตในงานธุรกิจจะเพิ่มขึ้นหรือไม่ เมื่ออากาศร้อนขึ้นหรือเย็นลง
- ง. ความกังวลเนื่องจากการสอบจะมีวิธีป้องกันอย่างไร

2. ประวัติจิตวิทยาโดยสังเขป

2.1 การเริ่มต้นของวิชาจิตวิทยาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์

จิตวิทยามีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานก่อนที่จะแยกตัวจากวิชาปรัชญาออกมาเป็นศาสตร์เช่นทุกวันนี้ นักปรัชญากรีกโบราณหลายท่านได้ให้ข้อคิดที่นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาค้นคว้าในแขนงวิชานี้ว่าเป็นการศึกษาเรื่องความรู้ความจริงและธรรมชาติของมนุษย์ พลาโตและอริสโตเติลได้ชี้ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องจิตไว้ว่า “จิตของบุคคลเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้คนแตกต่างไปจากสัตว์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ” จึงได้มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ “จิตวิญญาณ” เรื่อยมา แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่พิสูจน์ให้กระจ่างแจ้งจริงใจไม่ได้ จนกระทั่งความรู้ในวิทยาศาสตร์ สาขาฟิสิกส์ เคมี ชีวะ การแพทย์ และดาราศาสตร์ ได้ก้าวหน้าเฟื่องฟูไปมาก จิตวิทยาจึงได้ประกาศแยกตัวเองเป็นวิทยาศาสตร์ในปี ค.ศ. 1879 โดยการตั้งห้องทดลองทางจิตวิทยาขึ้นเป็นแห่งแรกที่เมืองไลป์ซิก (Leipzig) ประเทศเยอรมันของวิลเฮล์ม วุนท์ (Wilhelm Wundt) วัตถุประสงค์ในการตั้งห้องทดลองทางจิตวิทยาของวุนท์ก็เพื่อจะศึกษาค้นคว้าเรื่องจิตสำนึก ด้วยการสังเกตทดลองโดยตรงมากกว่าการใช้วิธีการนั่งคิดหาเหตุผลอย่างวิธีการทางปรัชญาที่กระทำอยู่ในขณะนั้น วุนท์ ได้ให้คำจำกัดความของจิตวิทยาใหม่ ว่าเป็นศาสตร์แห่งการศึกษาประสบการณ์จิตสำนึก (Conscious experience) นั่นคือ การตอบคำถามเกี่ยวกับการสัมผัส (sensation) มโนภาพ (image) และความรู้สึก (feeling) ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ในการค้นหาคำตอบ วุนท์ได้ผสมผสานวิธีการตรวจสอบทางจิต (introspection) และวิธีการสังเกตในห้องทดลองเข้าด้วยกัน และเรียกวิธีการใหม่ของเขาว่า การสังเกต-ทดลอง

ด้วยตนเอง (experimental-self-observation) วันทีจึงได้ชื่อว่าเป็นบิดาของจิตวิทยาการทดลอง
วิธีการสังเกต-ทดลองด้วยตนเองนี้ต้องอาศัยทักษะการฝึกฝนหลายร้อยครั้ง
ก่อนที่จะทดลองจริง เครื่องมือที่ใช้ในห้องทดลองของวันทีจะประกอบด้วยอุปกรณ์ต่างๆ เช่น
นาฬิกาจับเวลา เครื่องจดบันทึก เครื่องมือที่ใช้ในการเสนอสิ่งเร้า เครื่องมือวัดหรือบันทึก
ปฏิกิริยาตอบสนอง งานทดลองขั้นแรกๆ ของวันทีจะเกี่ยวกับ การรับสัมผัสและการรับรู้ โดยเฉพาะการมองเห็น การได้ยิน การรู้รส และกายสัมผัส ต่อมาจึงได้มีการศึกษาเรื่องช่วงเวลาใน
การตอบสนอง (reaction time) ความจำ การรับรู้เวลา ความรู้สึก และหัวข้ออื่นๆ อีกมากมาย
วันทีได้ย้าถึงการรับข้อมูลทางปรากฏการณ์จากการสังเกตและการวัด ซึ่งเป็นการเริ่มต้นที่ดีของ
วิชาจิตวิทยาในการแยกตัวออกมาจากวิชาปรัชญาจนปัจจุบันวิชาจิตวิทยาเจริญก้าวหน้ามีสาขา
ต่างๆ มากมาย

2.2 กลุ่มแนวความคิดทางจิตวิทยา

ศาสตร์ใดก็ตามที่เพิ่งจะเริ่มเกิดขึ้นหรือพัฒนาขึ้น ย่อมมีการไม่ลงรอยกันของ
ความคิดเห็นระหว่างนักวิทยาศาสตร์สาขานั้นๆ อยู่เนืองๆ จิตวิทยาก็ไม่แตกต่างไปจากศาสตร์
เหล่านั้น นักจิตวิทยาในยุคแรกๆ ต่างมีความเห็นต่างกันไปในเรื่องของขอบเขตเนื้อหาของ
วิชา ควรมีเนื้อหาสาระอะไร ควรจะใช้ระเบียบวิธีการศึกษาอย่างไร จึงจะเหมาะสม เมื่อนักจิต-
วิทยาหลายๆ ท่านสนับสนุนความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน ก็ถูกเรียกเป็นกลุ่มหรือสกุลเดียวกัน
การแบ่งออกเป็นกลุ่มสกุลต่างๆ จึงค่อนข้างชัดเจนในระยะ ค.ศ. 1900 ถึง 1930 จึงเกิดสกุล
สำคัญทางจิตวิทยาถึง 5 กลุ่มด้วยกันคือ โครงสร้างของจิต หน้าที่ของจิต พฤติกรรมนิยม เกสตัลท์
และจิตวิเคราะห์ ส่วนกลุ่มมนุษยนิยมเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นในปลายศตวรรษที่ 19 และกลุ่มจิตวิทยา
คอกนิตีฟเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

(1) *กลุ่มโครงสร้างของจิต (Structuralism)* ความคิดของวันทีได้แพร่หลาย
มายังประเทศสหรัฐอเมริกาโดย ทิชเนอร์ (Tichener) ซึ่งเป็นลูกศิษย์ได้รวมกลุ่มกับเพื่อนร่วม
งานในแผนกจิตวิทยามหาวิทยาลัยคอร์เนลล์สร้างสกุลทางจิตวิทยาขึ้น เรียกว่า กลุ่มโครงสร้าง
ของจิตซึ่งให้ความสนใจศึกษาองค์ประกอบของจิตสำนึก คือการรับสัมผัส (sensation) ความ
รู้สึก (feeling) และมโนภาพ (image) ซึ่งทั้งสามองค์ประกอบนี้เป็นโครงสร้างของจิตสำนึก
ระเบียบวิธีวิจัยศึกษาที่ใช้กันอยู่ในสกุลนี้ก็คือวิธีการสังเกต-ทดลอง และรายงานประสบการณ์
ทางจิตด้วยตนเอง หรือเรียกว่าอินโทรสเปคชัน (Introspection) คือการมองภายในนั่นเอง วิธี
การนี้ผู้สังเกตจะต้องได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดี ทิชเนอร์ และศิษย์หลายท่านได้ศึกษา
กันคว่ำในห้องทดลองเป็นเวลาหลายปี มีเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสต่างๆ
ตลอดจนกระบวนการรับรู้ของมนุษย์

(2) *กลุ่มหน้าที่ของจิต (Functionalism)* เป็นสกุลที่มีความเป็นรูปแบบและ

ระบบน้อยที่สุด กลุ่มแนวความคิดนี้เกิดจากการที่นักจิตวิทยาอเมริกันหลายท่าน คือ วิลเลียม เจมส์ (William James) จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) และ เจมส์ แองเจิล (James Angel) แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก ไม่เห็นด้วยกับการวิเคราะห์องค์ประกอบของจิตสำนึกออกเป็นส่วนย่อย แต่กลับมีความสนใจในการทำงานของจิตสำนึก และการปรับตัวของอินทรีย์กับสิ่งแวดล้อม การศึกษาจิตวิทยาอาจใช้การมองเข้าสู่ภายในจิต การทดลอง รวมทั้งวิธีการคิดแบบปรัชญาด้วย วิลเลียม เจมส์ มีความเห็นว่าจิตทำหน้าที่ปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไป จิตสำนึกจะทำงานเหมือนกระแสน้ำในลำธาร แต่เป็นกระแสน้ำของจินตภาพและการรับสัมผัส ขณะเดียวกับกลุ่มนี้ก็ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีวิวัฒนาการของ ชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) ที่เชื่อว่าอินทรีย์จะมีวิวัฒนาการเพื่อการอยู่รอด สัตว์ทั้งหลายจะมีการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม นักจิตวิทยากลุ่มหน้าที่ของจิตจะต้องศึกษาให้รู้ว่าการคิด การรับรู้ นิสัย และอารมณ์ ช่วยการปรับตัวของมนุษย์อย่างไร ความรู้จากจิตวิทยาของกลุ่มนี้ได้ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลทั้งในด้านการศึกษาในห้องเรียนและการทำงานในด้านอุตสาหกรรม

(3) *กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)* สกฤตนี้เกิดในปี ค.ศ. 1914 โดยนักจิตวิทยาสัตว์แห่งมหาวิทยาลัย จอห์น ฮอปกินส์ ชื่อ จอห์น บี. วัตสัน (John B. Watson) วัตสันไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดของสกฤตโครงสร้างของจิต ที่ว่าวิธีการอินโทรสเป็คชันเป็นวิทยาศาสตร์ ขณะเดียวกันก็รู้สึกสกฤตหน้าที่ของจิตยังไม่สามารถตอบปัญหาทางจิตวิทยาได้ลึกซึ้งพอ จิตวิทยาที่แท้จริงคือการศึกษาพฤติกรรม ไม่ใช่ศึกษาเฉพาะจิตสำนึก วัตสันได้ปฏิเสธเรื่องจิตโดยสิ้นเชิง และรับแนวความคิดเรื่องการตอบสนองแบบมีเงื่อนไขของ อีวาน พาฟลอฟ (Ivan Pavlov) นักสรีรวิทยาชาวรัสเซียมาอธิบายพฤติกรรมมากมาย โดยการศึกษาบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการให้สิ่งเร้าแก่มนุษย์หรือสัตว์แล้วสังเกตดูว่ามนุษย์หรือสัตว์มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นอย่างไร การบันทึกจะทำให้ได้หลักฐานที่เป็นวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริง กลุ่มพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อแนวความคิดจิตวิทยาสมัยใหม่อย่างยิ่ง นักจิตวิทยาสมัยใหม่ที่มีชื่อเสียงที่สุดในกลุ่มนี้คือ บี. เอฟ. สกินเนอร์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...สิ่งแวดล้อมเป็นกุญแจสำคัญ การเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ เราจะต้องพิจารณาว่าสิ่งแวดล้อมอะไรเกิดขึ้นต่ออินทรีย์ ก่อนและหลังการตอบสนอง พฤติกรรมจะถูกบันทึกและคงทนอยู่ได้ก็ด้วยสิ่งแวดล้อมเช่นนั้นแหละ...”

(สกินเนอร์, 1971)

สิ่งแวดล้อมในความหมายของสกินเนอร์ก็คือ สิ่งเร้านั่นเอง นักจิตวิทยาทั้งหลายพากันเห็นว่า สกินเนอร์เป็นนักพฤติกรรมนิยมสุดโต่ง การยึดมั่นในความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (สิ่งแวดล้อม) กับการตอบสนองและเพิกเฉยต่อเรื่องความคิดและประสบการณ์ส่วนบุคคล ทำให้นักจิตวิทยาหลายท่านเห็นว่ากลุ่มนี้ขาดความรู้ในส่วนจิตสำนึกไป

(4) *กลุ่มจิตวิทยาเกสตัลท์ (Gestalt Psychology)* ภาษาเยอรมันคำว่า Gestalt (geh-SHTALT) หมายถึง รูปร่าง รูปแบบ หรือส่วนรวมทั้งหมด แนวความคิดกลุ่มนี้เกิดจากนักจิตวิทยาเยอรมันคือ แมกซ์ เวิร์ทไธเมอร์ (Max Wertheimer) กล่าวว่า การแยกแยะประสบการณ์ทางจิตออกเป็นส่วนๆ ตามองค์ประกอบการรับรู้ และการสัมผัสหรือการวิเคราะห์พฤติกรรมออกเป็นสิ่งเร้าและการตอบสนองเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในการศึกษาทางจิตวิทยา พฤติกรรมและประสบการณ์ทางจิตจะต้องพิจารณาเป็นส่วนรวมแยกออกจากกันไม่ได้ การแยกออกเป็นส่วนย่อยจะทำให้ได้ความหมายไม่สมบูรณ์ เช่นการรับรู้เสียงเพลง มีความหมายมากกว่าและแตกต่างจาก การรับรู้ ตัวโน้ตที่ประกอบเป็นเพลงเหล่านั้นทีละตัว หรือการรับรู้เกี่ยวกับบ้านทั้งหลัง มีความหมายที่แตกต่างจากการรับรู้ห้องวัสดุที่จะประกอบเป็นบ้านหลังนั้นทั้งหลังเช่นกัน การรับรู้สภาพลวงตาเกี่ยวกับการเคลื่อนที่ของแสงเนื่องจากดวงไฟปิดเปิดสลับกัน ดังปรากฏเห็นได้จากแสงไฟที่วิ่งได้บนป้ายโฆษณาก็เป็นผลที่เกิดจากการทดลองของเวิร์ทไธเมอร์ ในกลุ่มเกสตัลท์ แนวคิดของกลุ่มจิตวิทยาเกสตัลท์จึงยังคงมีอิทธิพลต่อการศึกษาในเรื่องการรับรู้และทฤษฎีบุคลิกภาพซึ่งเกสตัลท์ยืนยันว่า การเข้าใจบุคคลนั้นจะต้องไม่แยกศึกษาเฉพาะความคิด อารมณ์ สติปัญญา การรับรู้ หรือแรงจูงใจทีละเรื่อง แต่จะต้องศึกษาโดยส่วนรวมทั้งหมด

(5) *กลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis)* ท่ามกลางกระแสของการศึกษาจิตวิทยาที่มุ่งเข้าหาความเป็นวิทยาศาสตร์ อาศัยการทดลองค้นหาความรู้อย่างเป็นปรนัยมากขึ้น แนวความคิดจิตวิเคราะห์ได้ก่อตั้งขึ้นจากการพัฒนาวิธีการรักษาคนไข้ที่ได้รับการความทุกข์จากความผิดปกติของจิตและประสาท โดยซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ซึ่งเป็นนายแพทย์ชาวเวียนนา ประเทศออสเตรีย ซึ่งได้อธิบายว่าบุคลิกภาพของบุคคลพัฒนาจากแรงจูงใจไร้สำนึก และความผิดปกติของบุคลิกภาพเนื่องมาจากการเก็บกดในวัยเด็ก ฟรอยด์ได้เสนอวิธีบำบัดรักษาทางจิตที่เรียกว่า จิตวิเคราะห์ และพบว่าจิตมนุษย์เหมือนก้อนน้ำแข็ง ส่วนที่ปรากฏและรู้สึกได้มีเพียงส่วนน้อยที่ลอยอยู่เหนือน้ำ แต่ส่วนที่กว้างใหญ่คือส่วนจมอยู่ใต้น้ำเป็นส่วนที่อยู่ใต้สำนึก เป็นแหล่งของความคิด แรงกระตุ้น และความปรารถนาที่ซ่อนเร้นแม้แต่เจ้าตัวก็ไม่สามารถล่วงรู้ได้ว่ามีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น ฟรอยด์อธิบายว่าสิ่งที่อยู่ในจิตส่วนที่ไร้สำนึกนี้มักจะได้แก่ ความปรารถนา แรงขับทางเพศ และความก้าวร้าว เมื่อถูกเก็บกดจะปรากฏออกมาในรูปของความฝัน ความขัดแย้งใจ และการพูดพลั้งปาก ถึงแม้ว่าอิทธิพลของแนวคิดจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ลดลงแต่ก็มีจิตวิเคราะห์แนวใหม่เกิดขึ้น เรียกว่า neo-Freudian โดยปรับแนวคิดดั้งเดิมของฟรอยด์ จากแรงผลักดันทางเพศไปสู่แรงผลักดันทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

(6) *กลุ่มมนุษยนิยม (Humanistic Psychology)* แนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดเพิ่งเกิดขึ้นในต้นศตวรรษที่ 20 บางทีเรียกกันว่าเป็นพลังที่ 3 (พลังที่ 1 และ 2 คือ จิต-

วิเคราะห์และพฤติกรรมนิยม) กลุ่มนี้ปฏิเสธความคิดของฟรอยด์ที่ว่าบุคลิกภาพถูกกำหนดจากจิตไร้สำนึกและปฏิเสธแนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่ว่าคนเราถูกควบคุมจากสิ่งแวดล้อม ผู้นำในกลุ่มนี้คือ คาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers) กับ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) และคณะมนุษยนิยมจะเน้นในเสรีภาพและความสามารถในการตัดสินใจเลือกวิถีการดำเนินชีวิต มีความเห็นว่าปัจจุบันสำคัญที่สุด แต่อดีตก็ส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพเช่นกัน และเน้นให้นักจิตวิทยาคำนึงถึงความสำคัญของความต้องการความรัก ความมีศักดิ์ศรีในตน การมีความคิดสร้างสรรค์ และที่สำคัญที่สุดมนุษย์มีความต้องการเข้าใจตนเองอย่างดั่งแท้ (self-actualization) เป็นความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้ถึงขีดสูงสุด ซึ่งจะให้ความสมบูรณ์ และมีความหมายแก่ชีวิต สำหรับวิธีการศึกษาของกลุ่มมนุษยนิยม นักมนุษยนิยมรวบรวมข้อมูลและเหตุการณ์ที่ส่งเสริมแนวความคิดของตน แต่ให้ความสนใจน้อยมากต่อวิธีการวิทยาศาสตร์เนื่องจากต้องการแก้ปัญหาของคนที่มุ่งค้นคว้าวิจัยกับสัตว์ และหันไปให้ความสนใจกับความรูสึกนึกคิดและอัตตาของคนแทน

(7) *กลุ่มจิตวิทยาการปฏิบัติ (Cognitive Psychology)* จิตวิทยาการปฏิบัติเพิ่งเกิดขึ้นเร็วๆ นี้ และแผ่ขยายอย่างรวดเร็ว กลุ่มนี้สนใจศึกษาทางปัญญา การคิด การใช้ภาษา การแก้ปัญหา จิตสำนึก ความคิดสร้างสรรค์ และกระบวนการภายในจิตอื่นๆ ซึ่งบางเรื่องได้ถูกละทิ้งมานานตั้งแต่เกิดกลุ่มพฤติกรรมนิยมขึ้นมา เราจึงอาจกล่าวได้ว่าจิตวิทยาได้กลับมาสนใจจิตสำนึกอีกครั้งหนึ่ง

ปัจจุบันนี้กลุ่มต่างๆ ทางจิตวิทยาได้สลายตัวไป และมีการรวมความคิดเข้าด้วยกัน กลายมาเป็นพวกเอกเคลสิกติก (eclectic) คือผสมผสานหลายแนวความคิดเข้าด้วยกัน แม้แต่พวกพฤติกรรมนิยมขนานแท้ก็ยินยอมรับแนวคิดพวกการปฏิบัติเข้ามาแล้วเรียกว่า จิตวิทยาพฤติกรรมทางพุทธิปัญญา (Cognitive Behaviorism) แต่ก็ยังยึดถือเรื่องการวางเงื่อนไข การเรียนรู้ และผลกระทบของสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันก็รวมความสนใจเรื่องมโนภาพ ความคาดหวัง และการรับรู้ เข้ามาในการอธิบายพฤติกรรมมนุษย์

ดังนั้น การแบ่งแยกแนวความคิดทฤษฎีจิตวิทยาในปัจจุบันที่ชัดเจนที่สุดน่าจะใช้เกณฑ์ความเป็นวิทยาศาสตร์ และไม่ใช่วิทยาศาสตร์มาตัดสิน แนวความคิดที่ไม่นิยมในวิธีการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ ได้แก่ เรื่องการหยั่งรู้ของบุคคล ค่านิยม ประสบการณ์ส่วนตัว และการแสวงหาปรัชญาชีวิต ความคิดที่มีค่าต่างๆ ได้เข้าสู่จิตวิทยาด้วยวิธีการเหล่านี้ โดยเฉพาะแนวคิดด้านทฤษฎีบุคลิกภาพและจิตบำบัด ส่วนแนวความคิดที่นิยมในวิธีการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ก็จะสนใจในทุกอย่างที่ได้รับการพิสูจน์ทดลองให้เห็นจริงได้ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะ เป็นวิทยาศาสตร์หรือกลางสังหรณ์ ความคิดสร้างสรรค์หรือระเบียบวินัย การหยั่งรู้หรือการสังเกตล้วนแล้วแต่เป็นสาระของการศึกษาจิตวิทยาสมัยใหม่ทั้งสิ้น

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

จงจับคู่ข้อความข้างต้นนี้โดยนำตัวอักษรประจำข้อความชี้ขวาไปใส่ในช่องว่างชี้ซ้าย

1.ปรัชญา	ก. ค่อด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์ออกเป็นส่วนย่อย
2.Wundt	ข. องค์ประกอบของจิตและอินโทรสเปคชัน
3.โครงสร้างของจิต	ค. การเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้และความเจริญงอกงาม
4.หน้าที่ของจิต	ก. ควบคุม
5.พฤติกรรมนิยม	ง. พฤติกรรมถูกกำหนดโดยจิตได้สำนึก
6.เกสตัลท์	จ. เป็นต้นกำเนิดของจิตวิทยาการศึกษาและจิตวิทยา
7.จิตวิเคราะห์	ด. อุตสาหกรรม
8.มนุษยนิยม	ฉ. ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง การ
9.พุทธปรัชญา	วงเงื่อนใย
	ช. ความคิด ภาษา การแก้ปัญหา
	ซ. การสังเกตทดลองด้วยตนเอง
	ณ. เป็นที่รู้จักในชื่อจิตวิทยาวิศวกรรม
	ญ. เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาในอดีต

3. วิธีการศึกษาทางจิตวิทยา

การศึกษาหาความรู้ของศาสตร์ต่างๆ ย่อมมีวิธีการเฉพาะของตนเอง จิตวิทยาก็เช่นกัน มีวิธีการศึกษาหาความรู้ว่าเป็นวิทยาศาสตร์ ดังนี้

1. การสังเกต (Observation)
2. การสำรวจ (Survey)
3. การทดลอง (Experimentation)
4. การทดสอบทางจิตวิทยา (Psychological Testing)
5. การศึกษาประวัติรายกรณี (Case Study)

3.1 การสังเกต (Observation) การสังเกตเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริง โดยการเฝ้ามองปรากฏการณ์ หรือสถานการณ์ตามที่เป็นจริง โดยที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัว แล้วบันทึกรายละเอียดไว้ ที่ต้องระมัดระวังคือผู้สังเกตจะต้องไม่ใส่ความคิดเห็นส่วนตัวหรือใส่อารมณ์ของตนเองลงไป วิธีการนี้จะเป็นการช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของคนในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ อาทิ การสังเกตพฤติกรรมการข้ามถนนของผู้ลงจากรถโดยสารประจำทาง การสังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็กในสนามเด็กเล่น การสังเกตอาชีพเครื่องมือช่วยบันทึกรายละเอียดด้วย เช่น เครื่องบันทึกเสียง การถ่ายภาพยนตร์ เครื่องมือตรวจนับผู้มาใช้บริการของห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

3.2 การสำรวจ (Survey) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่นักจิตวิทยาใช้บ่อยในการศึกษาหาความรู้ การสำรวจเน้นการศึกษาลักษณะบางลักษณะของบางกลุ่มที่ถูกเลือกให้เป็นตัวแทนของประชากร ที่ต้องการศึกษา ด้วยการออกแบบสอบถามให้ตอบหรือโดยการสัมภาษณ์ และนำคำตอบที่ได้ไปประมวลผลด้วยวิธีการทางสถิติ จากผลที่ได้จะช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรมและธรรมชาติของ ประชากรกลุ่มนั้นได้มากขึ้น วิธีการสำรวจนี้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย เช่น การสำรวจ ประชาชนติเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสำรวจอิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาก้าวร้าวรุนแรง ต่อการแสดงพฤติกรรมรุนแรงของเด็ก

3.3 การทดลอง (Experimentation) การทดลองเป็นการศึกษาที่สำคัญยิ่งในการ ทำให้วิชาจิตวิทยาได้รับการยอมรับว่าเป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่ง เริ่มจากวันที่เปิดห้องทดลอง ทางจิตวิทยา และเกิดจิตวิทยาการทดลองขึ้นเป็นสาขาแรกของวิชาจิตวิทยา วิธีการทดลอง เป็นการศึกษาคูเหตุและผล โดยผู้ทดลองเป็นผู้สร้างเหตุการณ์บางอย่างขึ้นมา หรือเปลี่ยนแปลง สิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ต้องการศึกษา แล้วคอยสังเกตพฤติกรรมที่เป็นผล ของการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ การสร้างสถานการณ์หรือเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมตามที่นักจิตวิทยา ต้องการศึกษานั้นเราเรียกว่าตัวแปรอิสระซึ่งเป็นเหตุของพฤติกรรม ส่วนผลที่เกิดจากการ เปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นตัวแปรตาม ข้อดีของการทดลองก็คือ นักจิตวิทยาสามารถควบคุมตัว แปรต่างๆ ที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมได้ทำให้แน่ใจได้ว่า อะไรเป็นสาเหตุ อะไรเป็นผล การทดลองมี 2 ลักษณะคือ การทดลองในห้องปฏิบัติการ และการทดลองภาคสนาม ตัวอย่างของการทดลอง เช่น ถ้าต้องการทราบว่านั่งสมาธิเป็นเหตุให้ความจำดีขึ้นหรือไม่ ผู้ทดลองจะวัดความจำของคน กลุ่มหนึ่ง จากนั้นให้นั่งสมาธิเป็นเวลาประมาณ 3-4 เดือนติดต่อกัน แล้ววัดความจำอีกครั้งหนึ่ง นำผลที่ได้จากการจัดครั้งแรก และครั้งหลังมาเปรียบเทียบกัน ถ้าครั้งหลังดีกว่าครั้งแรกย่อมแสดงว่า สมาธิเป็นสาเหตุทำให้เกิดความจำที่ดีขึ้น ทั้งนี้ ผู้ทดลองต้องแน่ใจว่าได้ควบคุมสาเหตุอื่นๆ หรือที่นักจิตวิทยา เรียกว่า ตัวแปรแทรกซ้อน ที่อาจทำให้ความจำดีขึ้นนอกเหนือจากการนั่ง สมาธิไว้ได้ด้วย

3.4 การทดสอบทางจิตวิทยา (Psychological Testing) การทดสอบทางจิต- วิทยาไม่เหมือนการทดสอบวิชาความรู้ในชั้นเรียน เพราะไม่ใช่ข้อสอบซึ่งวัดสัมฤทธิ์ผล และใน ขั้นตอนของการสร้างแบบทดสอบนั้น ต้องผ่านกระบวนการที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้ได้แบบทดสอบ ที่แม่นยำ เนื่องจากแบบทดสอบทางจิตวิทยาเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดลักษณะพฤติกรรมที่แอบแฝง อยู่ภายในตัวบุคคลซึ่งเป็นที่บุคคลพยายามปกปิดซ่อนเร้นไว้จะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม อาทิ การตรวจเช็กระดับสติปัญญา การวัดความถนัดและความสนใจ การตรวจลักษณะของ บุคลิกภาพและอารมณ์

3.5 การศึกษาประวัติรายกรณี (Case Study) การศึกษาประวัติรายบุคคล

เป็นการบันทึกประวัติบุคคลโดยละเอียด เกี่ยวกับเหตุการณ์หรืออาการหรือความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง นักจิตวิทยาจะใช้การศึกษาประวัติรายบุคคล เพื่อศึกษาภูมิหลังของบุคคลนั้น ประกอบการแปลความหมายของแบบทดสอบ นอกจากนี้การศึกษาประวัติรายบุคคล ยังช่วยให้เข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมได้ละเอียดยิ่งขึ้น

สรุปแล้ววิธีการศึกษาทางจิตวิทยาต่างๆ เหล่านี้ ไม่มีวิธีใดดีที่สุด การนำไปใช้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้ใช้เป็นสำคัญ วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และทดสอบ มักใช้ศึกษากับกลุ่มคนจำนวนมากๆ และมักเป็นการศึกษาเพื่อหาความรู้ โดยไม่สนใจพฤติกรรมเฉพาะตัวบุคคล ส่วนวิธีทดสอบและการศึกษาประวัติรายกรณี มักใช้ในทางคลินิกเพื่อทำความเข้าใจ หรือแก้ปัญหาเฉพาะบุคคล

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

เติมคำในช่องว่างให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อ่านในหัวข้อ 3

1. สิ่งที่เปลี่ยนแปลงค่าที่อาจเป็นผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้ถูกทดลองเรียกว่า
2. ตัวแปรที่สำคัญในการทดลองทางจิตวิทยามี 3 ประเภทคือ 1.....
ซึ่งผู้ทดลองเป็นผู้กำหนดเพื่อศึกษา 2.....
เป็นตัวแปรที่เป็นผลที่ได้จากการวัดตัวแปรชนิดแรก และ 3.....
เป็นตัวแปรที่ผู้ทดลองไม่สนใจศึกษา
3. วิธีการศึกษาที่เป็นธรรมชาติมากที่สุดคือวิธี.....
4. นักจิตวิทยานิยมใช้วิธีการ.....เพื่อรวบรวมข้อมูลบางลักษณะของประชากรกลุ่มใหญ่ๆ
5. วิธีการที่ใช้ศึกษานักเรียนที่เป็นปัญหาคือ.....และ.....

4. บทบาทหน้าที่นักจิตวิทยาสาขาต่างๆ

สาขาต่างๆ ของจิตวิทยามีมากมาย บางสาขาก็เป็นจิตวิทยาบริสุทธิ์ บางสาขาก็เป็นจิตวิทยาประยุกต์ และบางสาขาก็เป็นทั้งสองอย่าง นักจิตวิทยาในแต่ละสาขามีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แสดงบทบาทและหน้าที่ของนักจิตวิทยาสาขาต่าง ๆ

สาขาของจิตวิทยา	ประเภท	บทบาทหน้าที่
นักจิตวิทยาคลินิกและ บริการปรึกษา (Clinical and Counseling Psychologist)	ประยุกต์	ทำจิตบำบัด และบริการปรึกษาปัญหาส่วนบุคคล ช่วยในเรื่องปัญหาทางอารมณ์ พฤติกรรม ทำวิจัยค้นคว้าปัญหาทางใจ และดูแลเกี่ยวกับสุขภาพชุมชน
นักจิตวิทยาอุตสาหกรรม และองค์การ (Industrial and organizational Psychologist)	ประยุกต์	ทำหน้าที่คัดเลือกบุคลากร วิเคราะห์งาน ประเมินผลงาน ฝึกอบรม ปรับปรุงสภาพการทำงาน และมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน รวมทั้งการจัดองค์การ
นักจิตวิทยาการศึกษา (Educational Psychologist)	ประยุกต์	ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน พัฒนาแบบทดสอบทางการศึกษา ประเมินผลโปรแกรมหลักสูตร และเป็นที่ปรึกษาให้กับโรงเรียน
นักจิตวิทยาผู้บริโภค (Consumer Psychologist)	ประยุกต์	ทำวิจัยและทดสอบในเรื่องบรรจุภัณฑ์ การโฆษณา การวิจัยตลาดเพื่อศึกษาอุปนิสัยของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ และการสำรวจประชามติเกี่ยวกับสินค้า
นักจิตวิทยาโรงเรียน (School Psychologist)	ประยุกต์	ทำหน้าที่สร้างและใช้แบบทดสอบต่างๆ ให้คำปรึกษานักเรียนในปัญหาทางอารมณ์ การแนะแนวอาชีพ แก้ไขปัญหาการเรียนอ่อน ปรับปรุงการเรียนรู้และการจูงใจในการเรียน

สาขาของจิตวิทยา	ประเภท	บทบาทหน้าที่
นักจิตวิทยาพัฒนาการ (Developmental Psychologist)	บริสุทธ์ ประยุกต์	ทำวิจัยแบบบริสุทธ์และประยุกต์ ในเรื่องพัฒนาการของเด็ก ผู้ใหญ่ และวัยสูงอายุ ทำงานด้านคลินิก ในกรณีเด็กมีปัญหายุ่งยาก เป็นที่ปรึกษาสถานดูแลเด็กก่อนวัยเรียน จัดโครงการผู้สูงอายุ และอื่นๆ
นักจิตวิทยาวิศวกรรม (Engineering Psychologist)	ประยุกต์	ทำการวิจัยประยุกต์ ในด้านการออกแบบเครื่องจักร เครื่องควบคุม เครื่องบิน เครื่องยนต์ และอื่นๆ เพื่อธุรกิจในการอุตสาหกรรม และวงการทหาร
นักจิตวิทยาสังคม (Social Psychologist)	บริสุทธ์ ประยุกต์	การวิจัยแบบบริสุทธ์ และประยุกต์ในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนในสังคม ทั้งที่เป็นปัญหาและลักษณะต่างๆ ไป เช่น พิจารณาเปลี่ยนแปลงเจตคติ กลุ่มผู้นำ ความก้าวร้าว ฯลฯ
นักจิตวิทยาสิ่งแวดล้อม (Environmental Psychologist)	บริสุทธ์ ประยุกต์	ศึกษาผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษย์ ศึกษาผลภาวะของเสียง ฝุ่นชนแออัด ทัศนคติของคนเมืองต่อสิ่งแวดล้อม การใช้พื้นที่ของคน เป็นที่ปรึกษาในการออกแบบสิ่งแวดล้อมทางอุตสาหกรรม โรงเรียน บ้าน และสถาปัตยกรรม
นักจิตวิทยาประจำศาล (Forensic Psychologist)	ประยุกต์	ศึกษาปัญหาคดีอาชญากรรมและการป้องกัน การฟื้นฟูพฤติกรรมนักโทษ การปฏิบัติงานในศาล ศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาและกฎหมาย รวมทั้งการคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นตำรวจ

สาขาของจิตวิทยา	ประเภท	บทบาทหน้าที่
นักจิตวิทยาทางการแพทย์ (Medical Psychologist)	ประยุกต์	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความกดดัน บุคลิกภาพ และความเจ็บป่วย (โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง แผลในกระเพาะ) ช่วยเหลือ ปัญหาทางอารมณ์ที่มีผลต่อความเจ็บป่วยหรือ อ่อนเปลี้ย
นักจิตวิทยาการทดลอง (Experimental Psychologist)	บริสุทธิ์	ประยุกต์วิธีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์มาใช้ ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ และสัตว์ อาจทำการวิจัยในด้านพฤติกรรม เปรียบเทียบในสัตว์ การเรียนรู้ การรับสัมผัส การรับรู้ บุคลิกภาพ สรีรวิทยา การจูงใจ อารมณ์ พฤติกรรมทาง สังคม และความคิด ความเข้าใจ

จากบทบาทหน้าที่ของนักจิตวิทยาต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าสาขาวิชาที่เรียน จะชี้ไปถึงอาชีพนักจิตวิทยา ซึ่งแตกต่างกันตามลักษณะของงาน เช่น งานสอน งานวิจัย หรือ งานบริหาร ส่วนสถานที่ทำงานก็จะแปรเปลี่ยนไปด้วยอาจเป็นห้องทดลอง สถาบันการศึกษา คลินิก โรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม หรือองค์กรธุรกิจ หรือหน่วยงานของรัฐบาล

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4

1. ให้จับคู่ข้อความซ้ายมือ กับข้อความทางขวามือให้ตรงกัน ระหว่างสาขาวิชาของจิตวิทยา และขอบเขตเนื้อหาที่ศึกษา

1. พัฒนาการ	ก. เจตคติ กลุ่ม และผู้นำ
2. การเรียนรู้	ข. การวางเงื่อนไข ความจำ
3. บุคลิกภาพ	ค. จิตวิทยาเด็ก
4. สัมผัสและการรับรู้	ง. พฤติกรรมของสัตว์
5. จิตวิทยาสังคม	จ. ความแตกต่างระหว่างบุคคล การจูงใจ
	ฉ. จิตวิทยาการทดลอง

2. ใครคือผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับความบกพร่อง และการแก้ไขพฤติกรรมเรียนรู้
 - ก. นักจิตวิทยาผู้บริโภคร
 - ข. นักจิตวิทยาประจำศาล
 - ค. นักจิตวิทยาการทดลอง
 - ง. นักจิตวิทยาโรงเรียน
3. นักจิตวิทยาที่ชำนาญการในด้านการบำบัดรักษาปัญหาทางอารมณ์ คือ.....
4. การค้นคว้าวิจัยเพื่อความรู้บริสุทธิ์ คืองานวิจัยประเภทการทดลอง ถูกหรือผิด

สรุป

1. จิตวิทยาเป็นวิชาที่ศึกษาพฤติกรรมของแต่ละบุคคล โดยพยายามทำความเข้าใจถึงสาเหตุต่างๆ ที่ส่งผลให้คนแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัว และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและยอมรับตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถเข้าใจและยอมรับผู้อื่น ส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. วิชาจิตวิทยาแยกตัวออกเป็นอิสระจากวิชาปรัชญา และมีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์ โดยวิลเฮล์ม วุนท์ ได้สร้างห้องทดลองทางจิตวิทยาขึ้นเป็นแห่งแรกที่เมืองไลป์ซิก เขาได้รับขนานนามว่าเป็นนักจิตวิทยาอย่างเป็นทางการเป็นคนแรก

3. การขยายตัวของวิชาจิตวิทยาก่อให้เกิดกลุ่มแนวความคิดทฤษฎีต่างๆ ที่สนใจศึกษาหาคำอธิบายเกี่ยวกับจิตและกายแตกต่างกันไป

- พวกที่สนใจศึกษาและให้ความสำคัญด้านจิตใจ ได้แก่ กลุ่มโครงสร้างของจิต และกลุ่มจิตวิเคราะห์

- พวกที่สนใจศึกษาเฉพาะพฤติกรรมทางกาย ได้แก่ กลุ่มพฤติกรรมนิยม

- พวกที่สนใจศึกษามนุษย์โดยส่วนรวมไม่แยกออกเป็นกายและจิต ได้แก่ กลุ่มหน้าที่ของจิต กลุ่มเกสตัลท์ และกลุ่มมนุษยนิยม และ

- พวกที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการคิด การเข้าใจซึ่งเป็นกลุ่มล่าสุด คือกลุ่มจิตวิทยาคอกนิตีฟ

4. ระเบียบวิธีการศึกษาทางจิตวิทยา ได้แก่ การสังเกต การสำรวจ การทดลอง การทดสอบทางจิตวิทยา และการศึกษาประวัติรายกรณี

5. จิตวิทยาในปัจจุบันมีหลายสาขา สาขาที่นับว่าเป็นจิตวิทยาบริสุทธิ์ ได้แก่ จิตวิทยาการทดลอง บางสาขาเป็นทั้งจิตวิทยาบริสุทธิ์และประยุกต์ เช่น จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาสิ่งแวดล้อม ส่วนสาขาที่เป็นจิตวิทยาประยุกต์ ได้แก่ จิตวิทยาคlinicและบริการให้คำปรึกษา จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาผู้บริโภค จิตวิทยาโรงเรียน จิตวิทยาวิศวกรรม จิตวิทยาประจำศาล และจิตวิทยาทางการแพทย์ บทบาทหน้าที่ของนักจิตวิทยาในแต่ละสาขาจึงแตกต่างกันตามลักษณะของงานและวิธีการที่ใช้

แบบฝึกหัดท้ายบท

1. จิตวิทยามีความมุ่งหมายเพื่อ
 - (1) หาคำอธิบายพฤติกรรม
 - (2) ทำความเข้าใจพฤติกรรม
 - (3) ทำนายพฤติกรรม
 - (4) ควบคุมพฤติกรรม
 - (5) ทุกข้อที่กล่าวมา
2. ผู้ที่มีบทบาททำให้จิตวิทยามีฐานะเป็นวิทยาศาสตร์ท่านแรกคือ
 - (1) วันท์
 - (2) วัตสัน
 - (3) อริสโตเติล
 - (4) เวอร์ธไทเมอร์
3. นักจิตวิทยาสกุลใดที่ใช้วิธีอินโทรสเปคชัน ในการศึกษาประสบการณ์ทางจิต
 - (1) กลุ่มโครงสร้างของจิต
 - (2) กลุ่มหน้าที่ของจิต
 - (3) กลุ่มพฤติกรรมนิยม
 - (4) กลุ่มจิตวิทยาเกสตัลท์
 - (5) กลุ่มจิตวิเคราะห์
4. กลุ่มใดที่เพิ่งเกิดขึ้นล่าสุด
 - (1) กลุ่มพฤติกรรมนิยม
 - (2) กลุ่มจิตวิทยาเกสตัลท์
 - (3) กลุ่มจิตวิเคราะห์
 - (4) กลุ่มมนุษยนิยม
 - (5) กลุ่มคอกนิทิฟ
5. วิธีการศึกษาทางจิตวิทยาวิธีใดที่ทำให้วิชาจิตวิทยาได้รับการยอมรับว่าเป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่ง
 - (1) การสังเกต
 - (2) การสำรวจ
 - (3) การทดลอง
 - (4) การทดสอบ
 - (5) ทั้งหมดที่กล่าวมา

6. การศึกษาประวัติรายบุคคล มีความสำคัญอย่างไรทางจิตวิทยา

- (1) ทำให้จิตวิทยาแพร่หลายกว้างไกล
- (2) ช่วยให้เข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมดีขึ้น
- (3) เป็นหัวใจของกลุ่มมนุษยนิยม

7. นักจิตวิทยาวิสวนกรรม มีบทบาทหน้าที่อย่างไร

- (1) วิจัยและทดสอบเรื่องบรรจุกัญท์
- (2) ทำการวิจัยประยุกต์ด้านการออกแบบเครื่องจักร เครื่องควบคุม ฯลฯ
- (3) ประยุกต์วิธีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์มาใช้ศึกษาพฤติกรรมมนุษย์
- (4) ข้อ 1 และ 2

บรรณานุกรม

- Atkinson, Richard C. **Contemporary Psychology**; Readings From Scientific American. San Francisco : Freeman, 1971.
- Coon, Dennis. **Introduction to Psychology : Exploration and Application**, (3rd ed.), Minnesota : West Publishing Co., 1983.
- Edwards, David C. **General Psychology**. New York : Macmillan, 1968.
- Fantino, Edmund J. **Introduction to Contemporary Psychology**. San Francisco : Freeman, 1975.
- Fantino, Edmund J. et al. **Understanding Psychology**. del Mar, California : CRM Books, 1974.
- Hebb, Donald O. **A Textbook of Psychology** 2nd ed.). Philadelphia : Saunder, 1966.
- Hilgard, Ernest R. and Atkinson, Richard C. **Introduction to Psychology** (7th ed.). New York : Harcourt, 1979.
- Holtzman, Wayne H. **Introduction to Psychology**. New York : Harper & Row, 1978.
- McNeil, Elton B. and Rubin, Z. **The Psychology of Being human**. San Francisco : Canfiled Press, 1977.
- Morgan, C.T., : King. R.A. **Introduction to Psychology** (4th ed.). New York : McGraw-Hill, 1971.